

Samenvattend verslag vergadering Verantwoordingsorgaan (VO)

14 oktober 2022

Op vrijdag 14 oktober 2022 heeft het VO achtereenvolgens overleg gehad met het Algemeen Bestuur (AB) en met de Niet-Uitvoerend bestuurders (NUB) vanuit hun rol als toezichthouders van het pensioenfonds. In dit verslag geven we een samenvatting van de onderwerpen die besproken zijn.

Overleg met het Algemeen Bestuur

1. Strategische focusthema's

Pensioenregeling 2023

De heer Mos geeft de status weer van de opdrachtaanvaarding. Het bestuur zal naar verwachting op 18 oktober een (voorgenomen) besluit nemen.

Het VO geeft aan een lijst met vragen voorafgaand aan de vergadering aan het AB te hebben gestuurd. De heer Mos antwoordt dat deze vragen grotendeels worden beantwoord in de (formele) adviesaanvraag, waaronder de vragen over de life cycle. Ook zal het AB verderop in deze vergadering vragen beantwoorden. Tenslotte zal in de (extra) overlegvergadering met het VO op 20 oktober verdere toelichting worden gegeven.

Gerichte voorbereiding transitie nieuwe stelsel

De heer Mos licht aan de hand van een presentatie de voorbereiding voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel toe.

Het VO vraagt zich af er haast is geboden bij de implementatie van de Wet toekomst pensioen (Wtp) en wat de risico's zijn van een latere implementatie. Hierop antwoordt de heer Mos dat de oorspronkelijke implementatiedatum van 1 januari 2025 niet meer haalbaar is. De vroegst mogelijke implementatiedatum is 1 juli 2025. Dit leidt niet aanvullende risico's. De verwachte implementatiedatum ligt nog ruim voor de einddatum voor implementatie van de wetgever ligt. Rekening wordt gehouden met het feit dat de tijdelijke pensioenregeling 2023 beperkingen kent, omdat in die regeling niet is voorgesorteerd op een flexibel, dan wel solidair contract. Tot 1 januari 2026 is de pensioenregeling 2023 geschikt als tijdelijke regeling. Gevraagd wordt of een langere looptijd van de tussenregeling een risico is voor de hogere leeftijdscohorten. Aangegeven wordt dat een langere looptijd van de tussenregeling geen risico vormt voor de hogere leeftijdscohorten, omdat het risicopreferentieonderzoek uit 2020 als basis is gebruikt en is vertaald naar de risicomaatstaven voor de DC-regeling. De basislifecycle die eerder is afgesproken, voldoet aan de risicohouding per cohort.

In 2023 dienen keuzes te worden gemaakt die van invloed zijn op de invoering van de Wtp. VO vraagt of met de compensatiestafel voor de pensioenregeling 2023 een zekere toon is gezet voor de Wtp. De heer Mos geeft aan dat compensatie is afgesproken voor de overgang naar een vlakke premie voor werknemers die op 31 december 2022 in dienst zijn. De werkgever betaalt hier een salariscompensatie voor, zonder vermogen van het pensioenfonds, zoals dat onder de Wtp bij invaren van het opgebouwde vermogen wel het geval zou kunnen zijn. De compensatie is geen onderdeel van de pensioentoezegging aan de medewerkers in de nieuwe cao.

Het VO is benieuwd welke berekeningsset is gebruikt voor het bepalen van de stafel. Sociale partners hebben de compensatiestafel bepaald. Het VO tekent hierbij aan dat er bij het VO zorgen leven over het gebrek aan inspraakrecht van het VO bij de invoering van de Wtp op het punt van

compensatie. Het VO en het AB stellen dat de communicatie zo transparant mogelijk moet verlopen. Derhalve moet duidelijk zijn dat het pensioenfonds geen zeggenschap had over de berekeningsset.

Tegelijkertijd wordt de transparantie opgebouwd in het proces. Het fonds bevindt zich momenteel in de fase van opdrachtaanvaarding. Een volgende stap in de communicatie is de keuze van deelnemers over de eigen bijdrage. Deelnemers ontvangen hierover binnenkort een uitnodiging voor een webinar en samen met de werkgever wordt een pensioendriedaagse georganiseerd.

Het VO vraagt vervolgens naar het communicatieplan voor de pensioenregeling 2023. Mevrouw Schellekens geeft aan dat deze per fase wordt ingevuld, omdat bij het opstellen ervan nog geen zekerheid was over de invoering van de pensioenregeling 2023. Het communicatieplan pensioenregeling 2023 verschilt met dat van het communicatieplan 2023. In mei 2022 is in de communicatiecommissie van het VO besproken dat de communicatiejaarplannen niet meer worden neergelegd bij zowel het AB als het VO, omdat de beleidsplannen en de operationalisering daarvan thuishoren op andere tafels.

Tenslotte geeft het VO het advies om in de communicatie naar deelnemers de toegevoegde waarde van de vrijwillige bijdrage duidelijk naar voren te laten komen. Ook is het verstandig om deelnemers uitleg te geven over de beschikbare premie.

Duurzaam en verantwoord: beleid en communicatie

Mevrouw Merkus licht de aanscherping van het beleid ten aanzien van fossiele energie toe.

Het VO vraagt welke stappen nog worden genomen op het gebied van Environmental, Social & Governance (ESG) in de portefeuille. Toegelicht wordt dat er momenteel een plan wordt opgesteld voor de komende jaren. Recentelijk zijn voor aandelen en bedrijfsobligaties de plannen uitgerold. De implementatie voor de categorie high yield staat nog op de planning, hier wordt eerst nog een impactstudie afgewacht. De komende jaren worden onderwerpen onderzocht die naar voren zijn gekomen uit de deelnemersenquête, zoals het streven naar een klimaatneutrale portefeuille in 2050. Tevens wordt de huidige engagementportefeuille geëvalueerd.

Het VO vraagt vervolgens of deelnemers op termijn de mate van duurzaamheid van hun eigen regeling kunnen kiezen. Mevrouw Merkus antwoordt dat lastig is om een uitspraak te doen over de mate van keuzevrijheid bij de huidige regeling en het huidige beleggingsbeleid.

2. BESTUUR EN ORGANISATIE

Huishoudelijk reglement AB

Mevrouw Schellekens licht de wijzigingen van het huishoudelijk reglement toe. Voor het eind van 2022 zullen verschillende onderwerpen in het kader van het versterken van de governance van het AB worden geagendeerd. Een van die onderwerpen is het toevoegen van de huidige artikelen over het VO aan een VO-reglement. Dit vindt plaats na afstemming met het VO.

Inrichting auditcommissie (AC) in het omgekeerd gemengd model (OGM)

Mevrouw Beuken en mevrouw Schellekens lichten de notitie toe. Het AB heeft gekozen voor een zuivere AC, een commissie die de niet-uitvoerende bestuurders ondersteunt bij hun toezichtfunctie. Externe deskundigen in de AC kunnen bijdragen aan de onafhankelijkheid en in het verlengde daarvan aan de countervailing power van de niet-uitvoerende bestuursleden.

3. RAPPORTAGES

Integrale kwartaalrapportage Q2 2022

Mevrouw Schellekens licht de integrale kwartaalrapportage Q2 2022 toe.

Na een vraag van het VO wordt stil gestaan bij de implementatie van de pensioenregeling 2023. Momenteel lopen de functionele applicatietesten lopen. De resultaten van de testen worden in oktober 2022 verwacht. Op de vraag van het VO of een terugkoppeling wordt verwacht op datakwaliteit, is het antwoord dat de pensioenregeling 2023 van start gaat zonder oude data. Datakwaliteit speelt wel een rol bij het invaren in de Wtp. De standaard datakwaliteitscontroles blijven plaatsvinden. De overgang van een CDC-regeling naar een DC-regeling betekent een extra controle op datakwaliteit met betrekking tot het aanleveren van gegevens. Het bestuur heeft het datakwaliteitsbeleid vastgesteld, wat de basis vormt om met de pensioenuitvoerder de datakwaliteit in de toekomst te kunnen borgen op data-elementniveau.

Het VO merkt op dat de kwartaalrapportage uitademt dat het goed gaat met de beleggingsportefeuille. En dit terwijl de verliezen groot zijn, de beleggingsmarkt momenteel constant in beweging is en de wereld zich in een turbulente periode bevindt. Het VO vraagt naar de bescherming van de portefeuille. Mevrouw Merkus benoemt de verschillende maatregelen die RPF neemt. Zo wordt er bijvoorbeeld gekeken naar de onderpandsbehoefte en liquiditeitstekorten en of er voldoende spreiding is om beschermd te zijn tegen inflatie. Ook heeft het AB onlangs gekeken naar het basissenario, naar alternatieve scenario's en stressscenario's die worden gebruikt. Deze scenario's vormen de basis van de portefeuilleconstructie. Uiteindelijke conclusie was dat er geen grote wijzigingen in de portefeuille nodig zijn. Begin 2021 is de renteafdekking wel licht gewijzigd waardoor het pensioenfonds van de rentestijging heeft geprofiteerd.

Omdat er zorgen zijn bij het VO over de impact van de turbulente situatie in het Verenigd Koninkrijk, wordt daarop een korte toelichting gegeven. Hierbij wordt het duidelijke verschil in beleggingsbeleid van pensioenfonds in het Verenigd Koninkrijk en die in Nederland aangegeven. Het risico wat fondsen in het VK hebben speelt veel minder hier.

Tenslotte spreken het VO en het AB over de doorgeschoven evaluatie van de risicotaxonomie. In het eerste half jaar van 2022 is veel aandacht besteed aan risicomanagement in het kader van de nieuwe pensioenregeling. In maart 2022 is een integraal risk self assessment (RSA) uitgevoerd. Het beleid wordt sindsdien continu gemonitord en vormt de basis voor de specifieke eigenrisicobeoordeling (ERB) in het kader van de nieuwe pensioenregeling en de opdrachtaanvaarding.

Compliancerapportage Q2 2022

Mevrouw Van der Wal (complianceofficer) licht de compliancerapportage Q2 2022 toe. Een langer lopend incident is opgelost. Het fonds heeft dit correct afgewikkeld.

Op vraag van het VO geeft mevrouw Van der Wal aan dat incidenten kunnen ontstaan door een verschillende interpretatie van wet- en regelgeving. Daarnaast ontstaat soms de situatie dat wet- en regelgeving ingaan tegen de intenties van een product zoals eerder bedacht. In dat geval moeten alle mogelijkheden worden onderzocht. Er wordt onderkend dat het uitzoeken van de juridische aspecten lang heeft geduurd.

Overleg met de Niet-Uitvoerend bestuurders

1. *Stand van zaken intern toezicht 2022*

De attentiehouders voerden gesprekken over de ontwikkelingen omtrent de toezichtthema's in het eerste halfjaar van 2022. Voor een verdiepend verslag is in de voortgangsrapportages zo veel mogelijk met prioriteitenlijsten gewerkt. Verschillende onderwerpen zijn in een meerjarenperspectief geplaatst ten behoeve van een goede structurering van de continuïteit. Alle processen omtrent de gesprekken verlopen goed. Het VO complimenteert het NUB met hun aanpak.

Duurzaam en verantwoord intern toezicht

Het VO vraagt om verduidelijking omtrent de ambitie voor duurzaam en verantwoord intern toezicht. Het NUB meldt dat een nieuw MVB-plan wordt uitgewerkt, waarbij ook de uitkomst van het deelnemersonderzoek wordt meegenomen. Het NUB benadrukt dat duurzaamheid een onderwerp in beweging, waarbij de afweging of aanpassingen nodig zijn continu moet plaatsvinden.

Het VO vraagt hoe categorieën zoals private equity, die niet beursgenoteerd zijn, worden beoordeeld op ESG-criteria. Het NUB antwoordt dat in eerste instantie is gefocust op beleggingen die beursgenoteerd zijn en waarvoor publieke informatie voorhanden is. Zo kunnen gecontroleerde stappen kunnen worden gezet om de duurzaamheidsambitie waar te maken. Dit traject is nu grotendeels afgerond, waardoor de complexere categorieën in beeld komen. Echter, er wordt ook al met een schuin oog gekeken naar Wtp. Er moet een goede balans worden gevonden tussen de liquide en illiquide beleggingen omdat de risicohouding van elk leeftijdscohort eventueel een begrenzing geeft voor illiquide beleggingen.

Adequate risicobeheersing

Het VO en AB spreken over de ontwikkelingen in de beleggingsportefeuille en specifiek over de resultaten van de renteoverlays. Het NUB geeft aan dat de BBC, waarin enkele bestuurders zitten, hier niet expliciet over hebben gesproken. Er is beleid voor omgang met overschrijdingen van kritische grenzen. Zodra de overschrijdingen buiten de bandbreedtes treden, behandelen de BBC en het bestuur dit. De BBC heeft, zoals in de eerdere sessie ook aangegeven, gesproken over verschillende scenario's en wat dit betekent voor de portefeuille.

Het VO is benieuwd of de BBC ook kijkt naar de resultaten van de portefeuille. Dit wordt gedaan, ook in het AB. Maar de BBC behandelt vooral beleidsvoorstellen. Het NUB licht toe dat er in 2023 gekeken zal worden naar het dynamische beleid van RPF. Enerzijds worden de gebruikte producten geëvalueerd. Anderzijds zal ook worden gekeken welke mogelijkheden dit beleid nog heeft onder Wtp.

Het NUB licht toe dat na afronding van dit toezichtsthema voor dit kwartaal een interim integraal risicomanager is begonnen.

Beleggingen en balansbeheer

Het VO en NUB spreken over het gebruik van putopties. Het NUB geeft aan dat ze worden ingezet om in zakelijke waarden te kunnen beleggen. De putopties dienen hierbij als hedge, waardoor het totale risicoprofiel van de portefeuille meer in evenwicht is.

Het VO vraagt of het NUB vindt dat de beleggingen binnen Pensioenfonds Rabobank goed beheerd worden met het oog op de huidige bewegingen in de markt. Het NUB geeft aan dat de goede stand van de dekkingsgraad wijst op een stabiel balans- en beleggingsbeleid, dat (te) grote schommelingen het hoofd biedt.

Governance en bedrijfsvoering / Uitbesteding

Het VO en NUB spreken over enerzijds de inzet van de flexibele schil (insourcing) ter ondersteuning van de interne capaciteit en anderzijds uitbesteding aan externe partijen.

Het VO wijst op de werkdruk bij het bestuursbureau omtrent alle zaken die voor 2023 moeten worden geregeld. Het NUB geeft aan dat het UB hier adequaat mee omgaat.

Transitie naar nieuw stelsel

Het VO informeert naar de risico's omtrent de implementatie van de Pensioenregeling 2023. Het NUB licht toe dat de strakke planning een groot risico is. Momenteel lijkt de planning op schema te liggen. De druk is voor zowel RPF als voor Achmea hoog. Als de planning niet wordt gehaald, moet worden overgestapt op een gefaseerde implementatie waarbij de essentiële onderdelen begin 2023 worden opgeleverd en later de rest volgt. Daarnaast is het belangrijk dat als de tijdelijke regeling in uitvoering wordt genomen, deze geen negatieve erfenis oplevert als uiteindelijk niet wordt ingevaren.

Het NUB geeft desgevraagd aan veel aandacht te hebben voor de scheiding tussen de verantwoordelijkheid om als algemeen bestuurslid beleid te maken versus de verantwoordelijkheid om interne toezichtkaders op dat beleid te formuleren. Door de rollen goed te scheiden kunnen signaleringen vanuit de toezichthoudende rol op een goede manier in de vergaderingen van het algemeen bestuur worden behandeld.

Het VO informeert in hoeverre het bestuur inzicht heeft in de kostenontwikkeling van de uitvoering en hoe deze kosten worden beheerst. Het NUB geeft aan dat hier geen zorgen over bestaan.